

АВАНГАРДА

Лист ученика Гимназије у Ђуприји

Јун 2001. године

Цена 10 динара

"Ново" значи опредељење за врлину; "ново" значи буђење наше патријарх Павле у Ускршњој посланици 2001. године

Веронаука поново у школи

Први вуковци гимназије у Ђуприји

Раваница – Србима понос и сан Европе

Стрес у школи

Раде Брајушковић – Песма као судбина

Издавач:

Гимназија Ђуприја

за издавача:

директор, проф. Миодраг Митровић

главни и одговорни уредник:

проф. Срећко Тимотијевић

редакција

Марија Стевановић, 4/4
Данијела Милорадовић, 3/4
Зорана Степановић, 3/1
Радмила Недељковић, 3/4
Наташа Станојевић, 2/1
Владимир Павловић, 2/1
Марија Јовановић, 3/1
Милош Стефановић, 1/1
Предраг Поповић, 1/3
Милена Радојковић, 1/2
Младен Младеновић, 1/2

спољни сарадници

Горан Алексић
Драгана Грујић
Горан Стојковић
Небојша Сацаковић
Предраг Златановић

лектор

проф. Марица Антић

илустрација за насловну страну

проф. Зорица Гурбај

техничка обрада

Ивана Марковић
Ивица Богосављевић
проф. Милосав Димитријевић
Горан Којадиновић

progress и штампа

штампарија Ђуприја

тираж 600 примерака

број 9, јун 2001. године

Закорачили смо у двадесет први век са жељом да нам у њему свима буде боље. Жеља општа, изјашњавање привлачно.

Ко хоће да буде бољи? Да ли и ти, поштовани читаоче, намераваш да напредујеш? Јер, смешно изгледа очекивање општег напретка и обиља среће у ери назадовања и пропадања појединаца.

Не видиш светлост, читаоче!

Није светлост тамо где нема поштовања људи; где је среброљубље; где је разврат под изговором слободе; где је љубав за човека замењена обожавањем творевина његовог рада, величањем којекаквих слика, звукова и животиња.

Обрати пажњу, читаоче, на скромност, ту данас готово заборављену врлину, мада доказану корисну сапутницу људи и сигуран ослонац многим. Сети се достојанства, пробуди самопоштовање! Престани да се стидиш тешког рада и великог труда, јер не може човек променити што му је писано: "Са знојем лица својега јешћеш хлеб". У свим земаљским селима је тако. Зато одбаци понуду за срећу из далеког света, из другог села и потржај је у својој улици, у сопственом дому, у твојој души!

Скроман, потражи светлост коју можеш наћи: "Да не би био као поток, од чије набујалости за час ништа се друго не види осим њега, а за час, опет, ништа друго осим његовог блата и корова!"

Уредник

Од овог броја наш лист имаће свој електронски еквивалент на Интернету, на адреси www.cuprija.com/avangarda. Захваљујемо се приватном предузећу InterCom computers из Ђуприје (тел 035/ 477 077, 477 007).

Захваљујемо се Електродистрибуцији Ђуприја на спонзорству претходног, 8. броја Авангарде.

Веронаука поново у школи

С обзиром да је човек психосоматско биће (култура тела али истовремено и култура ума, духа и срца) сигурно да би било потребно, после полувековног духовног вакума идеолошке државе а такође и све присутније секуларизоване и материјализоване цивилизације, са свим њеним нихилистичким искушењима, увести веронауку која ће код младих успоставити један хришћански систем вредности.

За нас је данас пожељна она школа која узгаја религију и уметност. Зато би религијски садржаји са посебним освртом на нашу православну традиционалну духовност, били неопходан садржај верског образовања, како основних тако и средњих школа. Било би пожељно упознати младе са другим хришћанским конфесијама и светским религијама. Ништа не може да угрози православну цркву у њеном двехиљадегодишњем литургијском и мистичком искуству Бога. Веронаука која ће децу учити дружељубивости, помоћи и самопомоћи, сажалењу према несрећнима, социјално осиромашенима и болеснима, је тако насушно потребна нама данас. Нама је потребна веронаука која ће нас научити љубави према свему живом – према ближњем и према природи која нас окружује. Верска едукација која ће појачати нашу еколошку одговорност пред природом коју смо због техничког напретка оскрnavили, јер смо данас сведоци техничког прогреса који није у складу са нашим моралним прогресом. Такву веронауку желимо.

Веронаука може, или би било препоручљиво да буде факултативна, а не обавезна као некада часови марксизма. Она ће као таква бити у складу са Христовим речима: "Ако ко хоће да иде за мном, нека узме крст свој и пође." Све је у слободи и љубави и слободном хтењу којим нас је обдарио Господ. Ако жарко желимо слободу, и политичку и духовну, вратимо веронауку у школе да би у светлости вере у Бога сагледали његову мудру и далекосежну промисао о човеку и свету.

Предраг Златановић

"Ново" значи ојредељење
за врлину; "ново" значи
буђење наде.

патријарх Павле у Ускршњој
посланици 2001. године

Шта наши суграђани мисле о веронауци у школи?

Милица, педагог: Немам ништа против веронауке у школи. Мислим да не треба да буде обавезна. Главни део треба да чини хришћанство и у оквиру њега православна вера, али треба дати места и осталим традиционалним верским покретима. За мене, постоји сумња у оспособљеност кадра који би радио са децом. У том смислу би можда требало посебно припремити групу наставника за те курсеве.

Нена, правница: Ја сам човек, имам тело и душу, имам обавезе, навике, жеље и потребе, и не могу без сунца и воде и ваздуха, тих дивних дарова који живот значе. И без наше планете створене да се на њој зачнемо, рађамо, живимо и умиремо. И поново се земљи вратимо. И не могу без драгих људи, без благодати за сва жива бића. И не могу без вере као без трага који води у благородно сутра и мисао и чежњу претвара у божанску снагу и моћ. Јер вера потврђује и оплемењује људско у нама и води нас тако тананом неухватљивом и сигурном руком кроз сва искушења, задовољства и тешкоће живота. А кад научимо да верујемо, све је лако, јер Он је ту у нама, поред нас да нас подсећа и да нас воли и води. Вера оплемењује и учи: доброту, благодати, скромности, поштењу и нашој једнакости пред Оцем који нас штити и увек нам прашта. Ако верујемо у њега, верујемо у себе и своје ближње, а мудрост давно записаних и тако једноставних истинитих заповести не да да изгубимо оно божанско и људско у нама.

Павле: Нама су у школама, пре свега, потребни нови људи, носиоци полета, акције, идеје да свакако можемо много боље него задњих година; и то можемо одмах и конкретно боље. Саме нове лекције неће нам поправити школство. Чини ми се да нам је тренутно најважнија једна нова атмосфера, нови дух међу децом и наставницима. Учитељи православља и вере у Христа могли би у том смислу да одиграју кључну улогу.

анкетни одбор листа

Стевановић Марија

Први вуковци Гимназије у Ћуприји

Пролазим узаном стазом између споменика окружена тишином и миром, као да душе преминулих лебде над тим малим простором, не дозвољавајући да било ко наруши хармонију њиховог вечног сна. Чак је и песма птица остала скамењена негде у времену. У мислима ми се као кроз маглу осмехује лице младе девојке дуге косе: Соња Војиновић...

Соња и Добрила, први вуковци ћупријске Гимназије. Прва клупа средњи ред; спој постојаности и традиције коју је Добрила донела из Крушара са полетом и усталасалошћу града у успону оличених у Соњи; Добрила отворена, слободна, спремна да прими прекоре наставника због видног шапутања – Соња помало стидљива, али увек спремна да пошаље папирић и помогне; обе са мало завидљивости према другару Рашковићу: "Откуд тако добро зна математику?"

Биле су најбоље другарице, онај изузетни пример другарства који познаје само средњошколско доба. Учествовале су у раду

многобројних секција у школи и стално помагале слабијим ђацима, за шта је Соња посебно похваљена од стране наставничког већа. Тада још није била установљена диплома "Вук Караџић"; оне се нису бориле за признање – оне су једноставно биле пример ђака.

У четвртном разреду је Соњу почела да боли глава: прво мало и ређе, а онда јаче и често. Лекари откривају "оно најгоре". Суочена са тешком болешћу она се храбро понела. Знала би да упита мајку: "Зашто се ти плашиш кад се ја не плашим?" Пре неминовне операције Соња је желела да матурира, па од министарства добија специјалну дозволу за ванредно полагање. Тако смо добили једног вуковца. Тако смо га изгубили, јер је операција била очајнички покушај да се учини немогуће.

Последњи тренуци Соњини прошли су, као и многи пре, у несебичном залагању да допринесе успешној матури генерације: "да ли ће сви положити?"

Са Соњиног рођендана 1967. године

Неко време је једна међуопштинска омладинска бригада носила име Соње Војиновић; неко време је биолошка секција носила њено име; најбољи матуранти (двоје) су добијали ручне часовнике из фонда који је основао Соњин отац њој у сећање... неко време.

И данас (тридесет и четири године после Соњине смрти) док сам седела окружена њеним фотографијама и дипломама, имала сам неки чудан осећај да нас посматра. Свака реч бака Раде, Соњине мајке с муком изговорена, са неизрецивим призвуком туге у гласу, будила је давна сећања на која ни они који њену ћерку нису познавали не остају равнодушни.

Добрила је уписала медицину. Често је одлазила у кућу своје другарице, али је то за укућане био превелик терет, па је такве посете проредила (задњих година долази овамо углавном на гробље). Дипломирала је са високим просеком. Пет година је службовала у Мостару, па на ВМА у Београду, а затим на Институту за кардиоваскуларне болести на Дедињу, где је сада заменик директора. Докторирала је анестезију коју предаје на Медицинском факултету у Београду. Срећно је удата за Ђорђа који је војно лице, са којим има ћерке Јасмину (завршила је електротехнику) и Јелену (завршава медицину).

Добрила је прихватила предлог да разговара са уредником Авангарде. Ево тог разговора:

А: Један вуковац гимназије у Ћуприји је већ после прва три дана хтео да напусти школу?

г-ђа Лазић: Првог дана основне школе појавила се моја учитељица. Какво усхићење! Хтела сам одмах да будем као она: паметна, важна, савршена. Нормално, пошто је моја жеља била претерана, јавио се страх да ја нећу моћи као учитељица. Тако сам се после три дана разболела и рекла да нећу више у школу. Данас ми је мило што су мојој генерацији учитељи били узор и светиња, и истовремено ми је жао што су се учитељи данас свели на голе професионалце којима недостаје љубави за један такав посао.

А: Скромни отац је на први родитељски у Гимназију послао рођака који је одатле донео у Крушар снажне утиске и много хвале од стране одељењског старешине. Још с' улице је говорио: "Леко, само да си био да чујеш разредног".

Добрила (лево) и Соња (десно) у Гимназији, 23. април 1965.

г-ђа Лазић: Наш рођак Драгослав је живео у Ћуприји и пристао је да оде на родитељски. Разредни ми је у првој години био професор Сава Марковић, а у осталим професорка Даница Марковић, његова жена. Моја велика жеља је тих година била да не обркам своје наставнике из основне школе. Нисам имала проблема сем са српским језиком где је код професора Максимовића на писменим задацима највећа оцена била тројка. Карактеристично је физичко васпитање, где сам ја давала и више него што сам могла, из страха од срамоте ако би професор дошао у ситуацију

да ми гледа кроз прсте због других оцена. Увек сам хтела да послове завршим најбоље што могу и у свему што радим, да дајем читаву себе. Претеривала сам. Жеља да свуда будем најбоља је погрешна и опасна.

А: Да ли сте и касније желели да будете најбољи?
г-ђа Лазић: Касније, на факултету, трудила сам се да све научим и свесно сам запоставила део живота надајући се да ће ме то учинити великим стручњаком и да ћу медицину имати "у малом прсту".

Данас ми је мило што су мојој генерацији учитељи били узор и светиња.

Кад ми је, у Мостару, ушао први пацијент у ординацију, осећала сам се као ђак првак. Не знам да ли се више он уплашио (пацијенти иначе не воле младе докторе: “шта ова мала зна?”) или ја. Срећом, он је имао здравствени картон а ја искусну медицинску сестру. Преписала сам лекове и одмах отрчала у апотеку да прочитам упутство: на факултету смо учили састојке лекова и начин прављења, али не и за коју болест и за ког пацијента је који лек најбољи.

Слично је било и у хитној служби, где сам пребачена после годину дана. Сваки позив на терен је за мене био један нови факултет: пацијента није интересовало шта сам ја учила на факултету и да ми нико није, на пример, показао давање интравенозне инјекције.

Стварно, постоји знатан раскорак између онога што се учи у нашим школама и саме праксе. То изазива разочарење код највреднијих и најодговорнијих ђака и студената.

А: У Мостару сте већ били удата жена. Кажу да је ваш муж тешко стекао тај статус.

г-ђа Лазић: Мој отац није веровао комунистима и њиховој држави. Још док сам била гимназијалка љутио се што следим пример “Милеве комуњарке”, како је он звао директорку и активисткињу из Ђуприје. Зато је он био против зета “Хрвата, са Баније”. “Какви црни Југословени!”, знао би да каже, а то је рекао и отворено свом будућем зету. На срећу, Ђорђе је Србин; тако је тај проблем решен. Остаје утисак да је народна мудрост некад јача од све науке и политике.

А: Било је проблема и око преласка на ВМА у Београду?

г-ђа Лазић: Тих 70-тих година, ВМА је био чисто мушки колектив. Једна од непријатности у вези са мојим доласком било је интересовање комисије за пријем: “Да ли ви желите још да рађате?” Имала сам две ћерке, што ми је олакшало да дам одговор, али није умањило горчину. Рекла сам у себи: “Видећете ви, мушки, да жене као стручњаци ни мало не заостају за вама!” Ту је за мене срећна околност била и та, што ми је муж војно лице.

А: Епископ Николај је 1923. године тврдио: “Знањем се човек само квантитативно разликује од животиње, религијом пак квалитативно”. Каква је улога православља у вашем животу?

г-ђа Лазић: Док сам била у гимназији били смо затровани комунистичким духом. Сада себи замерам толику лаковерност (тада нисам видела да се једно причало а друго радило), и истовремено кривим своје учитеље и наставнике који су у извесном смислу злоупотребили огромно поверење генерација ученика. Покушавала сам да веру својих родитеља у Христа оповргнем и сматрала сам родитеље заосталим, мислећи да је то због недостатка образовања. Период мог

враћања православљу је наступио када сам у Мостару видела да Хрвати иду у катедралу, муслимани у џамију, а Срби ретко иду у цркву. Тада сам дефинитивно презрела комунизам.

Данас редовно одлазим у цркву, постим, идем на исповест, причешћујем се. Штавише, мислим да је наша будућност у враћању православљу и српским светињама, иначе ћемо наставити садашњим путем посртања, истребљења и пораза.

А: Још нешто о првим вуковцима Ђупријске гимназије?

г-ђа Лазић: Време чини своје... Соња је дивно свирала виолину, бавила се гимнастиком, писала песме... Веома је мало спавала. Покушавала је да остане изнад обичних, свакодневних ствари, истичући духовне вредности и скромност. Јако сам је уважавала. Маштале смо да и на студијама будемо заједно...

Мени су ћерке посебно богатство. То је мој највећи успех у животу и даћу све од себе да буду прави људи.

Разговор је вођен марта 2001., у стану породице Радојевић Лазић, у Београду.

Себи замерам толику лаковерност (нисам видела да се једно причало а друго радило).

Милорадовић Данијела

Манастир Раваница

(Србима понос и сан Европи)

“Свети кнеже Лазаре, моли Бога за нас”. Прошавши испод овог натписа нашла сам се у његовом свету склада, хармоније, смирености. Мислим да у овом тренутку не постоји ни једно место на коме бих радије била. И ваздух је овде другачији, мекши је, лакши, чистији. Мирис живота, страдалништва, светлости, окружује ме. Тишину светог места ремете само понеки залутали шапат посетиоца, славуји, спотицање реке о камење и северац који мрси гране старог дрвећа и тек процветалих воћки. Овде је све јако старо као и осећање вере која је саградила овај свет. Манастирске зидине сведоче о борби Срба за оно што им припада, за слободу и светиње. Са поштовањем и дивљењем размишљам о великим духовним борцима јер, да није било њих, можда ни ја сада не бих била овде, можда бих се молила Алаху, као што би то чинили и многи данашњи православци. Можда.

Пријатељска лица монахиња дочекују ме и дозвољавају ми да из овог светог храма са собом понесем довољно снаге и вере како бих могла да живим у духу православља, поштујући његова начела и спознала лепоту вољења и праштања.

Прекрстила сам се, закорачила и нашла се у полумраку цркве пред упозоравајућим погледим а наших светаца. Ковчег кнеза Лазара је отворен и невероватно је да је 612 година од погибије његово тело у црквеном покрову очувано. Златом извезени симболи Лазаревог живота: мач, круна, крст, двоглави орао и срце, сведоче о суштини српског бића.

Изазим, палим свеће за срећу и здравље људи које волим и за покој душама оних који нас гледају са неба и чувају. Враћам се кући пуна утисака, лепоте, енергије и вере у Бога, људе, себе.

Али, нешто ми још увек није јасно...

...У манастирској порти упознала сам једног Канађанина. Причао ми је о својој задивљености вољом и вером Срба који су упркос окупацијама и разарањима успели да се дигну из пепела и сачувају оно за шта су се борили. Невероватним му се чинило то што је српски дух сваки камен манастира повезао тако чврсто, да је Раваница и после шест векова остала ту где јесте.

Поштовао нас је. Један странац је прешао Атлантик, западноевропске државе, и нашао

“Сѣрагања рађају славу а шѣругови
шосредују за шочинак”

Кнез Лазар

времена да дође у Сење и посети једну од српских светиња.

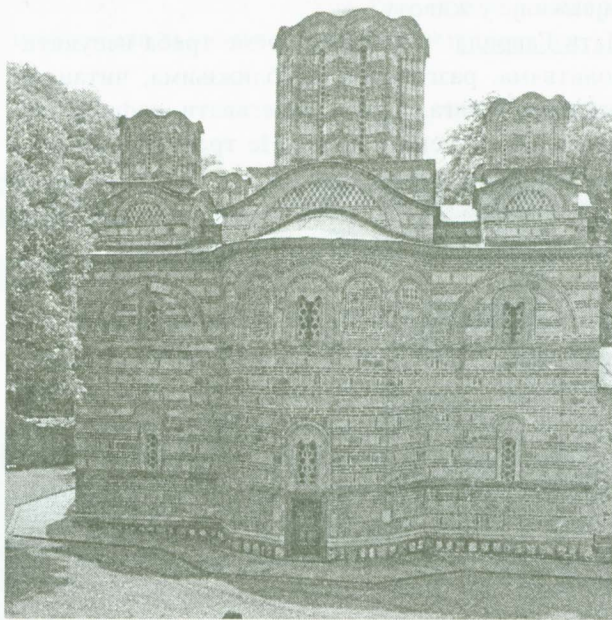
Жао ми је што су се наши људи толико променили да су ставили у други план ствари од суштинске важности и тако постали назадни и површни. Многи одлазе у Грчку, Париз, Рим да виде њихове знаменитости, а да нису довољно упознати са нашим културним благом. У иностранству се диве камењу за које су измишљене приче које они воле или желе да чују, а ми овде имамо пуно камења које много више вреди зато што је наше, део сваког од нас, које ћути, а немо прича о нама, Србима.

Куда води пут којим су многи кренули? Мислите о томе...

У сусрет ми је изашла Мати Гаврила, старешина манастира Раваница и пристала на разговор са мном:

А: Прво што посетилац манастира осети кад крочи и у саму порту јесу мир, спокојство и изолованост од свега што је изван зидина. Можете ли нам објаснити где је извор те моћи?

Мати Гаврила: У молитви. Молитва овде траје већ шест векова непрекидно. Она је духовна веза између манастира и неба. Човек који овде дође, нађе се у једној светој средини и због тога се осећа тако.

Манастир Раваница

сталне духовне везе са Палестином и египатском пустињом. Још је Свети Сава богато даривао тамошњи манастир (Каломонијски) и провео Свету Четрдесетицу на Синајској гори у посту и молитви. Веза Немањићке династије и монаха са Синајске горе очувала се за све време њихове владавине. Ту је традицију наставио и кнез Лазар, дајући уточиште светим оцима и њиховим ученицима, највише у Поморављу и Овчарској клисури.

Најпознатији од њих је преподобни Ромило Раванички који је био ученик чувеног Григорија Синаита око 1340. године. Познато је његово тиховање у Пороријској планини, када пет година није општио са људима. За време Маричке битке боравио је са својим ученицима у Светој Гори, а после ње стиже до грађевине манастира Раваница. Ту се и упокојио 1375. године, пре завршетка манастира. На његовом гробу су се убрзо јавили Божији знаци, и народ је почео да долази ради разних благодети. Кнез Лазар је мошти Ромилове пренео у темеље цркве манастирске. Његови ученици су око манастира образовали скитску монашку насеобину, по угледу на сличне у Светој Гори. Ти ученици су у великој мери заслужни за проглашење погибије Лазарове светим чином, и његовог вечног пребивалишта светим местом.

Од синаита који су живели око Раванице, поменимо преподобног Сисоја Синаита (крај XIV века и почетак XV), кога народ поштује као чудотворца, и по коме је име добио манастир Сисојевац и истоимено село. У близини Раванице тиховао је и преподобни Андреј Синаит, запамћен у народу као Андреј пустињак, који је "зауздао мечку змијом", како би на њој отишао до владике. Изнад манастира је био и Вавил Синаит, у клисури уз реку, на месту које је данас стециште многобројних излетника.

Значај синаита

За синаите се везује и померање средишта духовног живота ондашње Србије са југа у Моравски део, ка Дунаву. Такође, престаје тип лагодног монашког живота у богатој царској Лаври, и почиње скромни монашки живот синаитско-светогорског типа. Ово уједно означава и значајније одвајање Србије, у духовном и етнолошком смислу, од запада. Тек су наши

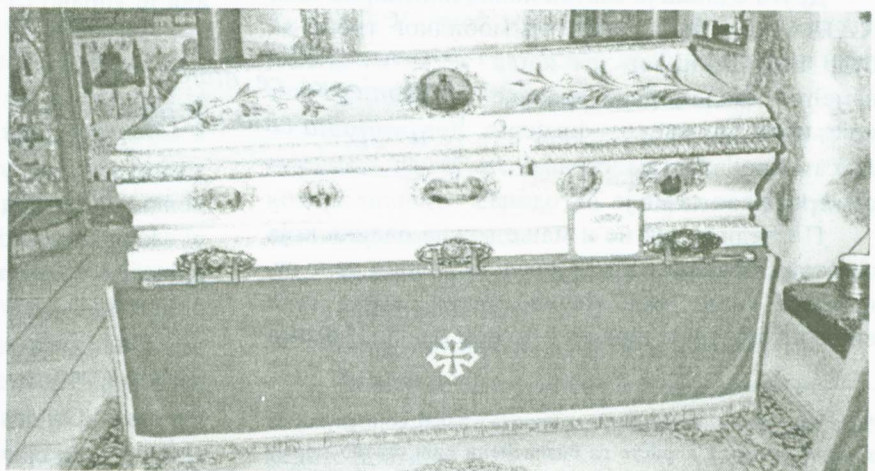
интелектуалци, школовани на западу крајем XIX и почетком XX века започели поновно приближавање Србије западу, и то на начин непримерен благој и чистој словенској души, и са резултатима погубним за српски народ. Ово копирање запада по сваку цену је критиковао још војвода Живојин Мишић 1921. године, као и владика Николај Велимировић у више наврата, јер то значи губитак националног идентитета и одвајање грађевине српске од својих темеља. Данас су државни и духовни темељи основни проблем нашег друштва.

Како је тело кнеза Лазара стигло до Раванице?

Заповедник турске војске Бајазит је дозволио монасима који су тражили Лазарево тело да исто узму, видећи у самом боју какав је то велики јунак био. Монаси тело сахранише у Цркви Светог Вазнесења у Приштини. После годину дана Лазареви синови, Стефан и Вук, у присуству свештеника и народа, открише мошти оца свога и видеше тело његово читаво и благоуханог мириса, налазећи знаке истинског свеца. Тело су у литији понели ка задужбини Раванице, а тада не беше места у целој земљи тој, где се није чуо тужни глас ридања и вапај који се не може ни са чим упоредити; толики беше да се свим овим ваздух испуни" (пише Константин Философ).

Године 1391. тело је положено у камени саркофаг у Цркви Светог Вазнесења манастира Раванице и ту бејаше циљ поклоњења небројених и извор чудотворстава и благодати онима који вероваху. Српска црква је кнеза Лазара прогласила за светитеља негде 1390/91. године.

(наставиће се)

Ковчег Светог кнеза Лазара у манастиру Раваница

сталне духовне везе са Палестином и египатском пустињом. Још је Свети Сава богато даривао тамошњи манастир (Каломонијски) и провео Свету Четрдесетицу на Синајској гори у посту и молитви. Веза Немањићке династије и монаха са Синајске горе очувала се за све време њихове владавине. Ту је традицију наставио и кнез Лазар, дајући уточиште светим оцима и њиховим ученицима, највише у Поморављу и Овчарској клисури.

Најпознатији од њих је преподобни Ромило Раванички који је био ученик чувеног Григорија Синаита око 1340. године. Познато је његово тиховање у Пороријској планини, када пет година није општио са људима. За време Маричке битке боравио је са својим ученицима у Светој Гори, а после ње стиже до грађевине манастира Раваница. Ту се и упокојио 1375. године, пре завршетка манастира. На његовом гробу су се убрзо јавили Божији знаци, и народ је почео да долази ради разних благодети. Кнез Лазар је мошти Ромилове пренео у темеље цркве манастирске. Његови ученици су око манастира образовали скитску монашку насеобину, по угледу на сличне у Светој Гори. Ти ученици су у великој мери заслужни за проглашење погибије Лазарове светим чином, и његовог вечног пребивалишта светим местом.

Од синаита који су живели око Раванице, поменимо преподобног Сисоја Синаита (крај XIV века и почетак XV), кога народ поштује као чудотворца, и по коме је име добио манастир Сисојевац и истоимено село. У близини Раванице тиховао је и преподобни Андреј Синаит, запамћен у народу као Андреј пустињак, који је "зауздао мечку змијом", како би на њој отишао до владике. Изнад манастира је био и Вавил Синаит, у клисури уз реку, на месту које је данас стециште многобројних излетника.

Значај синаита

За синаите се везује и померање средишта духовног живота ондашње Србије са југа у Моравски део, ка Дунаву. Такође, престаје тип лагодног монашког живота у богатој царској Лаври, и почиње скромни монашки живот синаитско-светогорског типа. Ово уједно означава и значајније одвајање Србије, у духовном и етнолошком смислу, од запада. Тек су наши

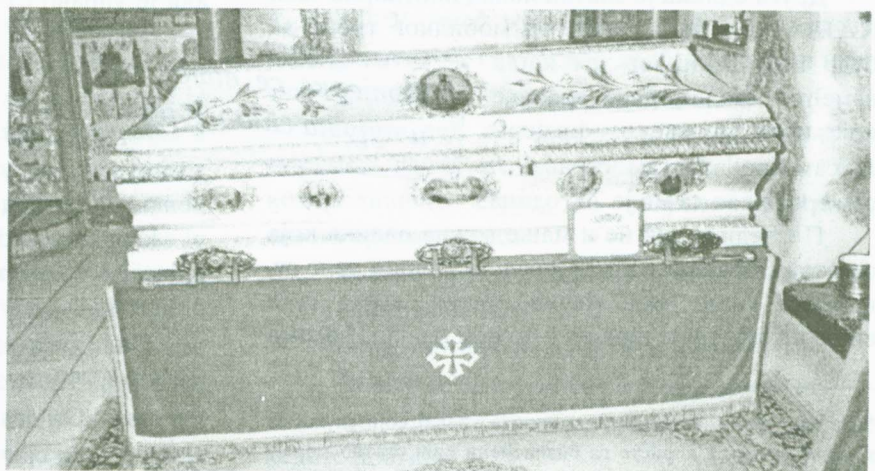
интелектуалци, школовани на западу крајем XIX и почетком XX века започели поновно приближавање Србије западу, и то на начин непримерен благој и чистој словенској души, и са резултатима погубним за српски народ. Ово копирање запада по сваку цену је критиковао још војвода Живојин Мишић 1921. године, као и владика Николај Велимировић у више наврата, јер то значи губитак националног идентитета и одвајање грађевине српске од својих темеља. Данас су државни и духовни темељи основни проблем нашег друштва.

Како је тело кнеза Лазара стигло до Раванице?

Заповедник турске војске Бајазит је дозволио монасима који су тражили Лазарево тело да исто узму, видећи у самом боју какав је то велики јунак био. Монаси тело сахранише у Цркви Светог Вазнесења у Приштини. После годину дана Лазареви синови, Стефан и Вук, у присуству свештеника и народа, открише мошти оца свога и видеше тело његово читаво и благоуханог мириса, налазећи знаке истинског свеца. Тело су у литији понели ка задужбини Раванице, а тада не беше места у целој земљи тој, где се није чуо тужни глас ридања и вапај који се не може ни са чим упоредити; толики беше да се свим овим ваздух испуни" (пише Константин Философ).

Године 1391. тело је положено у камени саркофаг у Цркви Светог Вазнесења манастира Раванице и ту бејаше циљ поклоњења небројених и извор чудотворстава и благодати онима који вероваху. Српска црква је кнеза Лазара прогласила за светитеља негде 1390/91. године.

(наставиће се)

Ковчег Светог кнеза Лазара у манастиру Раваница

Зорана Степановић

Како вас ја видим

Бесна кола јуре главном улицом града, заокрећу код моста, враћају се истим путем и онда опет све изнова. И тако безлични посматрач помишља да посети психијатра кад види да једна те иста кола прођу поред њега десет пута увек са истим коментаром који се чује кроз отворен прозор: "Нема везе, брате, што ћу да пукнем паре за бензин, важно је да ме сви виде!"

Да, да, леп је овај наш град има пуно паркова, трг је супер, па ни кафићи, ни пицерије нису лоши, али наш fino осветљени центар нам није занимљив, јер нема живе душе, па ћемо се мало завлачити по забаченим, неосветљеним улицама.

Ах, стигли смо, ту је најсуперфеноменфантастичнија дискотека у граду. Улазимо у царство загушљивог ваздуха, дима и смрдљивог задаха, у царство коме је вентилација не веома, него астрономски преко потребна. У почетку се ништа не види, газишпо људима и извињавашсе бледим обрисима у облаку дима. А онда, кад ти се очи мало привикну, јасно ти се створи слика друштва у коме си се нашао.

Тамо негде у гомили видиш како нека невидљива сила гура и одбацује људе у страну... мислиш да ти се причињава, али не брини, све је у реду, то је само размахани фрајер. Како га препознати? Као прво, сваки фрајер мора да има мобилни* и то, ако је исувише мали, па не вири из џепа, обавезно се држи или у руци или на неком другом видљивом месту.

Друга одлика је златан ланац популарно зван КАЈЛА који за разлику од мобилног треба да буде што већи, јер им кајла између осталог даје држање које одликује сваког фрајера: Ја сам cool! Ја сам страва! Ја сам грбав као да ми је 70 година!

Последња, али не и мање важна одлика која сврстава фрајере у нижи, средњи и виши ранг су, наравно кола. Чија мачка, мечка, лутка гута више на сат, тај је фрајер у бољем рангу. И веома

У почетку се ништа не види, газишпо људима и извињаваш се бледим обрисима у облаку дима..

Фрајерке се виде, осећају и чују на сиво мейара

је важна музика која се чује из кола... "Не питај ме зашто живим у кафани ја..."

Кад смо већ поменули мушки пол ове друштвене групе, како да изоставимо и женски пол, односно фрајерке?

Како их препознати? Шта је то ниско а високо јер носи цомбе од ципела (цомбе од ципела = штикла или платформа већа од 10 цм), мало више штрчи напред, мало више штрчи позади, јер је превише утегнуто и сија у мраку због дречавих кармина, лакова и шљокица??? Е, све је то фрајерка!

Фрајерке се виде, осећају и чују на сто метара, јер немају мере у шминкању, стављању парфема и крештању. Ако се приближите овој групи, чућете реченице које су омиљене међу фрајеркама:

- 'Еј, онај фрајер ће ме одвезе кући!'

- 'Ће јој направимо сачекушу што је причала с твог дечка у школу!'

- 'Ма, све сам луда, шта ми фали!'

Али, удаљимо се мало од ове "елите" и бацимо поглед на ону избезумљену групу у углу. То су људи из школе који су чули да је овде добра музика и луд провод, па су још увек, јадници, збуњени и питају се да ли су на правом месту, а у себи стално понављају реченицу: "Никад више!" На њих нико не обраћа пажњу, јер су исувише нормални

И, ту је последња група људи која је у односу на фрајере и фрајерке драстично мање бројнија, али је управо са њихове стране веома омражена.

У тој групи свако има свој стил, добро се облачи, не греши кад су у питању падежи и акцентовање (није дошао у дискотеци, већ у дискотеку). Свако има држање, понашање, и када га случајно гурнеш не отера те у... Али, пошто су малобројни, о њима ћемо мало и писати јер имамо још таман толико простора да опишемо D.J.-а.

Он је увек у тренду, пушта "најновије ствари" из '98. и '99. и зна све хитове на светским топ листама. Он има способност да толико узбуди масу, да сви скачу уз Бају, Карлеушу, Дак, Луну,

* За неупућене: мобилни је преносни уређај који служи за комуникарање, а користе га бизнисмени који стално морају бити доступни својим партнерима (остали пословни људи).

Алку Вујицу... морам признати да је за то стварно потребна вештина, али с обзиром на овдашњи менталитет, можда и није.

Дискотека се затвара. Фрајери ће још мало патролирати главном улицом да би употпунили лудо проведено вече.

А ја лепо проведено вече замишљам другачије, и зато извините што ме на таквим местима нећете видети!

НАПОМЕНА: Овај чланак написан је са прекомерном дозом ироније, писац је био под ауторитативним утицајем очаја, и актери и сва места акције су плод халуцинације.

Милош Стефановић

Стрес у школи

Неизвесност и несигурност у окружењу у коме живимо представља веома значајан стресни фактор који изузетно негативне последице има управо на младе особе. Бројна истраживања показала су да су младићи осетљивији на материјалне губитке, беспарицу, ратне сукобе, док су девојке у већини случајева осетљивије на нематеријалне стресове.

Један од проблема са којима се млади свакодневно сусрећу је школа. Све више школовање представља обавезу која врши велики притисак на ученике чији циљ постаје не стицање знања, већ добијање што веће оцене. Све теже постаје достићи ту "чудесну" петицу. Зашто? Услови у којима ученик ствара све су лошији. Однос професора према ученику (у већини случајева) своди се на извршавање обавеза (предавање – испитивање – предавање). Са друге стране, однос ђака према професору је представљен ређе страхом, а чешће презиром и омаловажавањем. Тако професор не добија мотив да ученику пружи шансу, а ученик спутан ствара још већу нетрпељивост. Последица тога је јаз који ствара огромне количине негативне енергије, која ако се не одстрањује изазива стрес.

И кад, на крају, ученик дође до жељене оцене, наилази на велики отпор друштва. Одређена група диктира темпо школског живота коме се треба прилагодити или остати по страни. Већина покушава да се прилагоди и када схвати

да је "популарна група" не жели у свом друштву, престаје да цени себе. На овај "пораз" надовезују се омаловажавања истакнуте групе, стварају се комплекси ниже вредности и долази до стреса који се испољава у сталним физичким обрачунима, попуштањем у школи.

Мали број људи прихвата неке сасвим друге вредности и у својој тежњи ка оригиналности наилази на велики отпор и исмејавање средине. Да ли остати сам и остати свој? Ако треба, спасите се околине; бољи је бег од непотребне борбе; кажите шта мислите и шта осећате, не чувајте то за себе! Диктирајте сами свој темпо!

Како неки ученици решавају стресне ситуације?

– Школа је прави извор стреса, јер се деца од малих ногу навикавају на стресне ситуације које су плод неучења или фобија од тестова и усмених одговора. Чак и добрим ученицима се деси да затаје и добију лошу оцену, а онда су љути, нерасположени и бесни. Мислим да је школа место где се деца друже, забављају и уче, а не некакво место које им улива страх од саме помисли да уопште и дођу у школу.

По новинама и часописима често читам и стресу и схватам озбиљност те појаве. Трудим се да будем флегматичан и да на лоше оцене реагујем равнодушно. Стрес као биолошка појава код човека нарушава његово здравље и скраћује живот. Зато поручујем свим ученицима да се смеју док је још младости у њима. А за књигу и за учење увек има времена. На лошу оцену покушајте одговорити реченицом: 'Пих, врло важно! Поправићу ја то!' (Дејан)

– За сваког од нас стрес представља стање проузроковано страхом од сусрета са неким тешко решивим проблемом. Стрес је нормална појава у школи. Свако испитивање и писмени задатак представља узнемирење за ученике свих узраста. У тим тренуцима осећамо нервозу, страх, напетост. Тада треба храбрити себе и наћи снагу да превазиђемо стресну ситуацију.

Пошто већ живимо у стресном окружењу морамо научити да избегавамо или бар контролишемо стрес. За крај ево неколико савета против стреса:

- волите оно што радите, радићете боље
- мислите на себе
- оставите ауто и научите да ходате
- бавите се спортом бар сат и по недељно
- не тражите да се допаднете свима, јер то нећете постићи

Драгана Грујић

Како смо трчали по гелерској киши

РАТ...

Била је ноћ... Седели смо у дневној соби, сећали се летовања и мора, пијучкали сокове, кафу и још понешто, грицкали још увек топлу штрудлу са маком и...

Тако занесени осетили смо тек туп удар под ногама, тресак, превише јак и близу да би помислили да је са ТВ-а. И док смо успорено падали на под, унезверених погледа тражили смо једни друге... Нисмо веровали да се то нама заиста дешава...

У реалност нас је повратио животињски урлик мога оца: "ЛЕЗИ, ЛЕЗИ ДОЛЕ!!!" А онда након неколико бомби настаје тајац... Мир... Још увек несвесни да ли је све то сан или рат уживо, чули смо како је неко паметан отворио врата и угледавши црвену светлост узвикнуо: "Гори кућа поред нас, она је погођена! 'ајмо брзо у склониште!" Излетели смо сумануто и потрчали у мрак, густ и страшан ка склоништу удаљеном свега око 150 метара од куће, 150 метара кроз мрак...

На пола пута, онако расуте као каменчиће по улици, сустигла нас је бела светлост и велики притисак који смо осетили изнад наших глава. А затим је поново пукло...

И док су црепови поскакивали на крововима и нешто "ситно" као киша падало на све стране, мене је дохватила нека снажна рука и гурнула право у стричев подрум, за те прилике атомско склониште. Остало знате и сами. Преживели смо...

А можда, можда само мислимо да је тако?! Можда смо рат брзо заборавили, можда смо заборавом покушали да потиснемо страх, немоћ, вапај срца у тами... Можда је заборав бекство од тражења одговора на питања: Зашто баш ми и зашто баш нама?

Погледајте свет око себе. Је ли то свет у ком' желите да живите?

Ако је тако онда смо рат и заслужили, а ако није, нека нам то буде поука за данас, да већ од овог тренутка будемо бољи него што смо јуче били, свесни да се нама рат догодио јер смо сами криви за то, а "УЗРОК ЈЕ РАТУ У ОТПАДАЊУ ЉУДИ ОД БОГА". Ми смо Богу

одавно окренули леђа и за Бога закључали своје срце. Као хришћани православци јаки смо на речима, ал' смо дела заборавили. Зашто?

Рат је био, за нас се завршио иако је још увек присутан свуда околу и биће га докле год људи буду гајили мржњу а не љубав. А праву љубав треба тражити на њеном извору, у Богу, извору живота и сваког добра. Ко то није осетио нека окрене своје лице ка сунцу што пре, пре него што од црних облака не буде више светлости, јер ова моја прича с' почетка је само једна анегдота од низа других којима се смејемо лажући себе да смо преболели.

Две године након бомбардовања ратова још увек има и ратови се још увек воде, а онај најглавнији се води у нама самима: између добра и зла. Нека да Бог да добро победи и да ми добро заслужимо.

Награђени рад

Милош Стефановић

Ритам крила

Мрачна постеља у склопу подземних тунела, мирис влаге и шкрипа ципела која се меша са димом и барутом приспелим кроз полуотворен прозор. У ритму крила која парају тамно небо над градом, нервозни кораци одбројавају минуте. У даљини, јецај, као рефрен за песму једне лаке пролећне ноћи. Игру сенки секу погледи који се искрадају испред полуотворених капака оловних војника у низу. Да ли је стража довољно јака? Усне стоје непомично. По први пут не може пожелети светло. Само један зрак могао би да наруши мир у коме се налази. Нема снаге да се окрене и погледа кроз прозор. Не зна да ли је она светла тачка звезда или нешто друго. Више ни звездама не може веровати. Боље да не гледа. Некада је боље да се одговор на питање једног радозналост дечачког ума прећути. Поглед на зиду стапа сенке у слике неких времена која су давно прошла. Сећање на мостове, ливаде, шумарке крај реке којима је некада пролазио, измамила су осмех на лице. За друге је то лице и даље стајало непомично, али је само он знао да се смеши. У том тренутку осетио је задовољство и срећу по први пут након предугих, бесаних ноћи. Сетио се малих девојачких ципела које су мамиле његов

поглед кроз прозор, и бацале у златне окове љубави. Сетио се свих улица и свих пречица које је само он познавао. Одједном, прејака светлост преломи се кроз запрљано стакло прозора. Да ли се то време враћа? Да ли опет ходамо оним уским улицама? Снажан тресак, као одговор на то питање, уздрмао је цео град, а облак прашине и дима, црвен од крви и сив од комадића оловних бомби, прогутао је осмех сећања са његовог лица. Некада је боље да се одговор на питање једног радозналост дечачког ума прећути. Схватиће наравно, али касно је. Већ је окопнио отисак у постељи једног радозналост дечака.

Горан Алексић

Раде Брајушковић

(Песма као судбина)

Када се после дуже паузе 16. јануара. године појавио на промоцији књиге стихова “У Пролазу” Богомира М. Михајловића, чији је рецезент био, Раде М. Брајушковић обрадовао је све присутне поштоваоце писане речи надахнутом беседом, која ни мало није заостала за његовом поезијом. Иако видно нарушеног здравља, нико од присутних није могао ни да претпостави да присуствујемо последњем јавном наступу великог песника, који је ван овог града, а у крајњој линији и ван граница ове земље, цењенији и поштованији него у средини у којој је провео већи део свог живота.

Раде М. Брајушковић, рођен је 1940. године у Подгорици. Као средњошколац, због песама у којима је величао Русију, осуђен је на три године затвора као државни непријатељ, по члану 118. КЗ, а истом пресудом био му је забрањен упис на факултет. Робиајо је од 1960. до 1963. године у Сремској Митровици. Захваљујући др Илији Радосављевићу који га је “протурио”, уписује Вишу Педагошку Школу у Цетињу, а студирао је и у Крагујевцу. На обе школе био је један од најбољих студената. Након робијања запослио се у школи “Ђура Јакшић” у Ђуприји, јер је то била једина школа у Србији где су смели, и хтели да га приме. До последњег дана радио је у овој школи као наставник руског језика.

Песник Раде М. Брајушковић био је члан удружења књижевника Црне Горе и Удружења

књижевника Русије. Објавио је три самосталне збирке: “И камену се суди” (1964), “Песме мојих Мартинића” (1990) и “Весна мења име – Нема пролећа” (1992), а његове песме заступљене су у следећим антологијама: “Песмо о Морави” Велибора Лазаревића, Антологија Црногорског песништва проф. Димитрија Калезића.

У Антологији Свесловенске Поезије чувене професорице Јелене Савојевне заступљен је песмом “Ничија зора”, која је преведена на 36 светских језика, а посвећена је сенима покојног сина Милутина, деветогодишњака (сада би имао 30 година) који се утопио у набујалим, хировитим таласима речице Риманић, притоке Зете, у близини Подгорице.

У зборнику о манастиру Каленић видно место заузима песма “Анђеолска молитва Каленићка”, која му је једна од најдржих, а у зборнику антиратне поезије: “Песма нас је одржала” заступљен је песмом “Песма са Кајмакчалана” која је освојила другу награду на свесловенском конкурс у поезије, (За руско говорно подручје под називом “О Косову и крсту Лазарову”), који се сваке треће године одржава у Москви. У антологији љубавне поезије Поморавља “Страст у венама” заступљен је песмом “Када те не буде било”, итд.

Поред већ наведене награде за родољубиву поезију, добио је још две награде за љубавну поезију: за песму “Јављам се” прва награда града Рима (1968) за љубавну песму, а за песму “Никад више Подгоричанку” другу награду Поета примус за љубав у Паризу, о љубави је често говорио: – *Љубав је најкраће људско осећање, зајо је и иако јако. Вечийих љубави нема, све велике љубави иолако се иреиварају у велике мржње. То је итрагедија која итраје и зло које живи. Љубав је велика мука и нема љубави у коју се нисам разочарао.*

Многе његове песме штампане су у књижевним часописима у Паризу, Берлину, Лондону, Риму, Москви, а нема главног града у коме није јавно наступао, чак и у Тирани. Одржао је више од 150 књижевних вечери Русији у част, по Србији и Црној Гори, а био је чест и радо виђен гост књижевних вечери и научних скупова посвећених “Горском вјенцу” и Његошу, јер је овај еп знао напамет и често га је казивао. Поред њега напамет је знао “Илијаду” (због здравствених проблема није могао да прихвати позив да гостује у Грчкој и казује овај еп), трећу

књигу “Време смрти” Добрице Ћосића, “Јаму” Ивана Горана Ковачевића, “Santa Maria della Salute” Лазе Костића, коју је уз “Можда спава” Владислава Петковића Диса сматрао за најлепше љубавне песме икада написане на нашем језику.

Сетимо се његових стихова:

Раде М. Брајушковић (1940-2001.)

ЈАВЉАМ СЕ ✓

Јављам се да за њу крвљу јемчим,
јављам се да је нацртам,
јављам се да је опевам
у описивању да је величам
цвећу, туги, Морави тајне да покрадем
и њој да испричам.

Руке да јој пружам
смртне звуке уместо ње
да слушам.

Јављам се због ње да по болу газим,
пре ње у гроб да силазим.
Да стражарим док је други љуби,
да због њених погледа главу изгубим,
да јој мајку обилазим
са ким год затрудни да јој
децу пазим.

Јављам се због ње да бацим
очи у бездане,
да предам ватри руке
само њој да сване
да своје усне
привијам на њене ране.

ОЧИ
(Гордани)

У коси твојој умире јесен
из твојих очију рађа се лето
пред твојим погледом омекша камен
са твојих усана рађа се пламен.

Сунце се у твоје груди загледало ✓
један његов део у њима остао,
небеско плаветнило, личи ти
као дан дану
кад га год пожелиш
имаш га на длану.

Око твога струка
починак тражи анђеоска рука,
кад се вида од бола
и љутих мука.

Кад кренеш пут неба,
однеће те очи
слободно скочи...

Ако ти треба камен,
на који ћеш стати
ту је моја сенка
у стопу те прати.

ПЕСМА СА КАЈМАКЧАЛАНА (одломак)

Ја поручник Радован Срећковић
рођен пре двадесет и седам година
у петом мајском дану
рањен сам овде на Кајмакчалану.

Изгубио сам десну руку и леву ногу
издишем ал' душу нећу да дам Богу
дајем је Србији да је стави испод својих ногу
да је љуби, милује и воли.

Србија се на Бога наљутила
не помаже јој колко га је задужила.

И док се живота гаси задњи пламен
 испуњавам потоњу жељу
 пишем песму о Косову и крсту Лазареву
 задњи минути живота теку
 ја сам још стамен.
 Пишем мојом крвљу
 уместо папира користим камен.

У његовој га светачкој руци ено
 Царица Милица пред њим клекла
 чујем вјерољубље његово и њено
 и реч што му је задњу рекла.

Видим моје српско срце патно
 на хриштиству Лазарева крста
 одатле дамара хришћански збрлатно
 десно и лево на стотине врста.

На том сам крсту вековима распет
 и распет бићу до судњег дана
 ту је уписан и српски аманет
 пун срџбе и клетве, ридања и рана.

Лазарев крст ме окрестио
 од њега сам човек што Бога славим
 такав сам и пре рађања био
 и као српски дечак плави.

...

Наташа Станојевић

Трагови на души

На перонима вечна гужва. Толико људи, непознатих лица, свако са својим мислима, пролазе и одлазе у вртлог своје сопствене судбине. Затим, дуги низ уличних светиљки остаје иза мене. И опет корачам већ много пута пређеним путевима, посматрам места на којима су пре много година створене успомене деце која су се ту играла. Сада нека друга деца ту, на тим истим љуљашкама започињу свој круг одрастања. Плаши ме мисао да ће за само пар година свако од нас можда отићи, да ћемо се утопити у колотечину која нас из дана у дан све више мења. Покушавајући да из своје кутије успомена поново извучем оне најдраже догађаје, осетила сам неминовну немилосрдност коју носи будућност.

Нове ствари, нови људи. Старе трагове ветар брише као да их никада није ни било.

Још један дан је отишао у неповрат, утопио се у мрачном мору прошлости. Још један дан, још један месец, још једна година... Још један круг у низу, наизглед сличан претходном, а с друге стране, ничег заједничког нема. Један за другим, тако брзо пролазе да се тек понекад осврнем и тек онда видим колико је дана у ствари било и већ нестало негде далеко. И тек сад видим све глупе ситнице које су ми некад пуно значиле и све оне ситнице којих сам се плашила. Сада је све то добило неки другачији облик, сада делује смешно. Ваљда мора да буде тако. "Ништа се није променило" – чујем како ми говори девојка која ми је некад била најбоља другарица, а коју нисам видела неколико месеци. Школе у различитим градовима, различито друштво у комбинацији са временом које лети, препуним обавезама, води ка добро познатој ситуацији која је неминовна. Удаљавање, очигледне промене и чуђење зашто ми је, некада тако блиска особа, постала некако даља, другачија.

Па ипак, у затишју између смеха и туге остаје осећај неке врсте припадности.

Уосталом, сви ми са осмехом покушавамо да допремо до свог светла, циља и у томе морамо бити сами. Пре или касније, дође се до те тачке кад све постаје мање или више замагљено ситуацијама које изазивају осећај самоће чак и када је около пуно пријатеља. А таква самоћа је много гора од оне стварне. Све се то у свакодневним дешавањима губи, нестаје, али много је тренутака када се осети да је све то само површина. Многи гледају само у површину, јер је дубина много компликованија. Иде се напред, упознају се нови људи, ту су и исти они стари другови за које је везано милион прошлих догађаја.

Слични, мада толико различити, свако на свој начин другачији, као и ја сама. Често се питам да ли се и они сећају свих лепих догађаја, несташлука, смеха и туге који су некада бојили наше животе и полако нас довели ту, где смо сада.

Дана за даном, корачаћемо главама окренутим ка идеалима, свако са својим мислима о сутрашњици. А сета прошлости ће нам се само понекад увући под кожу... и на крају ће свако од нас носити неки траг у души који се не брише... никада.

Мирослав Павловић ✓

Овог пролећа напустио нас је Трле. Оставио травнате, асфалтне и остале стазе. Научио нас је да ујутру на градском стадиону погледујемо ка капији: он обавезно долази. И трчи, трчи: други живе, а Трле трчи.

Наставник Мирослав Павловић рођен је 13. фебруара 1948. године у породици војног лица, од оца Живојина и мајке Данице у Задру. Завршио је Вишу педагошку школу и у школи "13. октобар" је започео свој радни век 15. новембра 1975. године, најпре у подручном одељењу у Јовцу, да би од 1. децембра 1980. године прешао делом у подручно одељење у Сењу, делом у матичну школу "13. октобар", где изненадном смрћу и завршава свој животни и радни век.

Као педагог и васпитач цео свој животни век посветио је ученицима и атлетици – неуморно је радио са ученицима на развијању љубави према спорту уопште, а посебно према атлетици. Бројни ученици наше школе, угледајући се на њега, одређивали су се за тренирање атлетике. То "семе" љубави и његов дух и данас су присутни у нашој школи.

Иако омиљен наставник и савестан радник у испуњавању својих школских, али и ваншколских активности, пре свега у спортским секцијама, никада није прихватио да буде разредни старешина, уз оправдање да је и овако превише емотивно везан за своје ученике.

Име и углед наше школе пронео је широм Европе и света бројним успесима на регионалним и међународним такмичењима и у многобројним интервјуима које је давао никада није пропустио да каже да је наставник ОШ "13. октобар".

Изузетно коректан као колега, увек спреман да помогне сваком, увек спреман на сарадњу, био је омиљен код колега. Као такав, својим радом и односом према ученицима и колегама оставио је неизбрисив печат у нашој школи.

Колектив наше школе изузетно је поносан што је у својим редовима имао таквог колегу и педагога.

Небојша Садаковић

Јовановић Марија

Спортски мозаик

Превише тога се зна о спорту. Свако је чуо за Габријела Батистуту, Штефи Граф, Александра Ђорђевића, Сергеја Бубку... а да ли вам значе и да ли су вам позната имена Манојловић Милоша, Иване Матић, Милоша Настасијевића... Неке знате, неке не. Све њих обједињује једна ствар – таленат: фудбалерски, кошаркашки, рукометашки... Многи ће бити споменути, а онима које не поменем се извињавам.

За фудбалере се везују три ствари – новац, таленат и лепотице, али су наши фудбалери скромнији. Бар до сада није их још увек опио морфијум славе, победе и богатства, тако да су они веома нормални млади људи, са амбицијама и младалачким заносом. То су Танасковић Владан, Манојловић Милош, Богдановић Милан (Танаске, Креспо и Паја).

Са фудбала идемо на сасвим другу страну. Селимо се у А. К. Вожд у Јагодини, где на тренингу срећемо матуранта Лукић Милана. Милан је из Параћина и тренира бацање копља кратко али довољно да освоји 3. место на недавно одржаном првенству Србије у Крагујевцу, у категорији старијих јуниора од 18 година.

А сада се спремите за коктел од ватерпола и кошарке, јер ће бити речи о Алексић Данилу и Тимић Дејану. Као ученици прве године стављени су на тежак задатак – усклађивање обавеза у спорту и у школи. Данило се ватерполом бави још од седмог, а Дејан кошарком од трећег разреда. Да ли ће њихов таленат издржати под бујицом искушења и недаћа који нису милостиви према спортистима провинције? Данило тренира за ватерполо клуб "Лав" из Параћина. Да је Дејан, члан КК Морава из Ђуприје, талентован потврђују и његови другови, па је оправдано његово играње за Црвену Звезду читаву сезону.

Рукомет. Углавном недовољно схваћен и одбациван... Ствари су се промениле и сада знате за Јовановића, Кокира и Каписоду. Ко би рекао да ће та наша бронза на светском првенству бити толико важна? Нико, сем оних који су у рукомет

веровали још од раније. Можда су то Настасијевић Милош и Ивана Спасић, чланови РК Раднички из Ђуприје.

Наставак је обезбеђен за виртуозе борилачких вештина – Ивана Николића, Зорана Здравковића и Сандру Сендић. Иван тренира за кунг-фу у клубу "Свети Ђорђе" из Ђуприје, Зоран за кик-бокс клуб "Шећеранац", а Сандра за фудокан карате клуб из Јагодине. Иван, Зоран и Сандра освајали су прва места на републичким такмичењима.

Одбојку представљају Александра Николић и Дејан Младеновић, примач и коректор у ОК

"Морава" из Ђуприје, а могу да се похвале бронзом са кадетског првенства 1998.

Поменимо још и Милену Вељковић која је у другој години прешла у јагодинску гимназију и која је освојила бројне вредне награде у хип-хоп плесу. Тренира у Д. Ц. Теам-у, представништву у Јагодини. Прошле године је са групом освојила титулу вицешампиона света.

Ово је био један делић спортске атмосфере која циркулише нашом школом. Надам се да ће се и у вама пробудити спортски дух.

Microsoft патентирао нуле и јединице

КОМПАНИЈА Microsoft патентирала је у понедељак бројеве нула и један а њен челник Бил Гејтс образложио је то као "несрећан али неопходан корак да се њено интелектуално власништво заштити од крађе и експлоатације конкурентских компанија".

Овим патентом Microsoftовим ривалима је забрањено да производе или продају производе који садрже нуле и јединице математичке градивне блокове свих компјутерских језика и програма уколико Microsoftу не плате надокнаду од 10 центи по цифри.

"Microsoft је користио бинарни систем са јединицама и нулама од свог оснивања 1975", саопштио је Гејтс новинарима. "Годинама смо у интересу обезбеђивања укупног здравља компјутерске индустрије дозвољавали да се наши нумерички системи користе бесплатно и неограничено. Међутим, промене на пословном тржишту и све израженија предаторска пракса неких наших конкурената не остављају нам другу могућност него да затражимо компензацију за коришћење наших бројева."

Неколико компанија из Силицијумске долине, укључујући Apple Computer, Netscape и Sun Microsystems, изјавило је да ће се борити да докажу да је Microsoft патент монополистички и антитакмичарски, уз додатну тврдњу да ће их лиценца од десет центи по цифри моментано одвести у банкротство.

"Мада је Јава, технички гледано, сложен систем алгоритма који се користе за стварање платформски независног окружења за програмирање, она је у крајњем случају само низ милиона јединица и нула" рекао је Скот Макнели, руководилац компаније Sun Microsystems творца програмског окружења Јава које се користи у многим Интернет апликацијама. "Лиценца надокнада коју бисмо морали да плаћамо Microsoftу сваког дана била би приближно 327.000 пута већа од нето вредности наше компаније."

"Уколико савезни суд призна овај патент Apple ће морати да пређе на аналогну технику уместо дигиталне", изјавио је Стив Џобс, привремени руководилац компаније Apple Computer, "и ја озбиљно сумњам да би наша компанија могла да остане конкурентна тако што би продавала компјутере који раде на педале и користе софтвер са винилских LP плоча".

Као последица Microsoftовог патента и многе друге компаније почеле су радикално да ревидирају своје производне програме: произвођач база података Oracle преоријентисао се на развој "абакуса за следећи миленијум". Novell, чији су комуникациони и мрежни системи такође на мети Microsoftових лиценцих права и тарифа, договара се са врхунским хемичарима о систему за пренос порука хемијским путем а Hewlett-Packard развија револуционарни нови штампач с погоном на водоник.

КОМПЈУТЕРИ

Упркос протестима, Гејтс не одступа од свог става тврдећи и даље да јединице и нуле несумњиво припадају Microsoftу.

"Ми ћемо озбиљно бранити своја патентна права на ове бројеве јер су они легално наши", изјављује Гејтс. "Међу Microsoftовим историјским архивама су и Санскритске таблице из хиљаду осамстоте године пре наше ере које јасно показују јединице и симбол познат под називом 'суија' са значењем 'ништа'. Ми такође поседујемо: папирусне свитке које је написао Питагора и у којима објашњава идеју о сингуларној нотацији или 'јединици'; ране трактате Мухамеда ибн Мусе ал Харизмија који објашњавају концепт 'ал-сифр', или 'цифра'; оригиналне математичке списе Хајзенберга, Ајнштајна и Планка; потписано прво издање књиге жана Пола Сартра 'Битак и ништавило'. Уколико се појави потреба Microsoft ће Министарству правде и било коме другом без тешкоћа доказати да ми имамо право на те бројеве."

Стручњаци тврде да последице Microsoftовог патента над бројевима један и нула тек треба да се сагледају.

"Пошто су сви цели и природни бројеви потекли од нуле и јединице, Microsoft може да прошири своја потраживања и затражи власништво над свм математичким и логичким системима, укључујући Еуклидску геометрију, котураче и полуге, гравитацију и основне Њутнове принципе кретања, као и концепте постојања и непостојања", изјавио је Ј. Едмунд Латимор, професор теоријске математике са универзитета Јејл. "Другим речима, његово би било готово све."

Латимор је рекао а једине математичке конструкције које Microsoft не би могао да присвоји представљају бесконачни и трансцедентни бројеви као што је пи. Очекује се да ће Microsoftови адвокати ове недеље поднети захтев за бесконачно и пи. Microsoft још није објавио да ли ће тражити надокнаду и од појединачних корисника који желе да програмирају служећи се основним математичким функцијама као што су сабирање и одузимање.

У обраћању милијардама људи захваљујући ТВ преносу Гејтс је изразио своје уверење да ће последњи потез његове компаније донети добробит целом човечанству.

"Размишљајте о овом као о партнерству", рекао је Гејтс. "Попут нула и јединица бинарног кода и ми морамо заједнички да радимо како бисмо компјутерску револуцију претворили у стварност. Као највећа софтверска компанија на свету Microsoft располаже низом нула, а ви, милиони корисника наших производа, ви сте јединице."

Чланак је скоро објављен на Интернету на лажној адреси, која је изгледала као да је објављен на CNN-овој локацији и изазвао је пометњу у рачунарском свету. Код нас су чланак објавиле и једне дневне новине.

Добро је ће и жену послушати

Отиде једном некакав чипчија код свог аге, па му није има шта друго да понесе на пешкеш него само један пар пилаци. Кад дође до аге, поклони му се по обичају и у руку пољуби. А ага тек што га види ће носи пар пилаци рече:

– Еј валај, рајо, како си?

– Добро у твоје здравље, мој лијепи ага! – одговори му.

– А јеси ли, болан, већ што донио, него то двоје згурено пилаци?

– Богме, ага, нијесам, него да ти право кажем, хоћаш понијети и мало масла, па ми, да опростиш жена не даде, говорећи ми да немамо у кући нешто мало.

Ага се поглади по бради, па рече:

– Валај, ко жену слуша, гори је од жене!

Нако неколико доба опет дође нешто послом до аге и понесе му мало масла, а он га упита:

– Болан, јеси ли ми већ што донио него ови филџан масла?

– Не, ага мој, него да ти право кажем, даваше ми јутрос, да опростиш, моја жена један добар пар кокоши и десет пута рече ми: "На, понеси ово нашему доброме аги", а ја, како ми ти оно рече скоро, не хћех жену слушати.

На које му ага рече:

– Добро је кадикад и жену послушати.

Сељачки син и отац му

Пошто је свршило све школе, некакво момче, син простог сељака, врати се кући, па да покаже оцу да је паметан, кад једну вечер не изнесу на трпезу него само четири јаја и за трпезом нико други није био осим њих двојице, рече син оцу:

– Колика су јаја овђе на трпези?

– Четири, ада колико?

– Не, нијеси угоднио, него сад ћу ти чинит' виђети да их има седам, питам те: број три, улази ли у четири?

– Улази – одговори му отац.

– Е, добро. Дакле, не чини ли четири и три седам?

– Благо мене, синко – одговори му отац – кад нијесам узлуду око тебе новце трошио! Па, кад је тако, ево сам сад из поља, с орања, дошао, те огладнио, ево мене ова четири, а ти, синко, присмочи мало хлеба су та три књижевна.

Шта је отац, шта ли син

Ходио некакав везир у лов, па га затече ноћ, те би принуђен да коначи у једној сеоској кући, али се не каже ко је ни шта је. По вечери сједећи крај ватре, види домаћина гдје узе у крило синчића и упита домаћина:

– Шта ти је то дијете?

А он му одговори:

– Ово је моја забава у беспослици и у невољи разговор.

Везир сјутрадан отиде и опет дође до пет-шест година, па упита домаћина:

– Ко ти је ово момче?

– Ово ми је ортак – одговори му.

Везир опет отиде и до пет-шест година, идући из лова, сврати код истога сељака, па, кад му видје сина, опет га, по трећи пут, пита:

– Ко ти је ово?

А он њему:

– Ово је мој душманин.

Зачуди се везир на ове домаћинове одговоре, па му рече:

– Кад сам најпрви пут дошао у твоју кућу, ја сам знао да ти оно био синчић, а послјије тако исто, али ми кажи зашто ми у три маха каза све друкчије?

Они му домаћин одговори:

– Док је мој син био од десетак година, био је мој разговор и игра, а кад му би око петнаест поче да ми помага кутње и земаљске послове свршавати – зато га ја назвах да је мој ортак. А што ти синоћ рекох да је мој душманин, знади да сам га, има двије године, оженио, па му жена лењива и тражи од мужа да јој набави и што се може и што се не може, а он нема пара да јој набави, те сад моли Бога да час прије умрем, како ће послјије моје смрти продавати моје течење да жени угоди.

* Невероватно је колико брзо мењам мишљење. У ствари, није...

* Рачунајте на мене! Дигитрон

* Ако ти је младић добар математичар, чувај се, лако може да почне да излази са две непознате.

* Не будите сујеверни. То доноси несрећу.

* Тешко је поднела славу. Прејела се!

* Не слушај народњаке! Умри природном смрћу!

* Скр. је скр. за скр.

Афоризме изабрао Предраг Поповић

ДОЖИВЉАЈИ МИКЕ И ДРУГАРА

АУТОР: ВЛАДИМИР ПАВЛОВИЋ

БИСЕРИ ИЗ ШКОЛСКЕ КЛУПЕ

проф. Миладин: – Јелена, чим ти видим деду, има да те тужим.

Јелена: – А, већ сам му ја рекла да вас избегава.

проф. Митровић: – Ја још овај час, па идем кући. А ви има да седите овде до шестог часа.

ученик: – Ми данас имамо девет часова.

проф. Митровић: – А јесте ли понели пицаме?

проф. Димитријевић (показује прстом на Тамару): – Како се зове девојчица из задње клупе?

Тамара: – Професоре, мени није добро.

проф. Димитријевић: – Лепо име.

проф. Срећко: – Милане, ти волиш да бришеш таблу.

Милан: – Кад морам.

проф. Срећко: – Ништа се не мора. То је као да кажеш 'морам да једем'.

Марија (која није у току): – И ја морам да једем.

проф. Јанковић: – Сад, да буде тишина! Ја ћу много мало да кажем, а много ћу да кажем.

проф. Димитријевић: – А јел' она ишла у ову школу?

Бранка: – Јесте, али одавно.

проф. Димитријевић: – Аха, а који је разред била?

професорка Х: – Јелена, кажи ми најбољи начин да моја ћерка препише на пријемном.

Боле (прва клупа): – Професорка, престаните више да ме шутирате, јер ћу на крају да вам изујем ципелу.

проф. Димитријевић: – Да, то су дивне дрвене ћинђуве од метала.

проф. Срећко: – Јелена, да ли ћеш излазити данас? (мислећи на таблу)

Марија: – Не, она излази само викендом.

проф. Милинковић: – Ана, прозваћу те следећег часа.

Ана: – Хоћу.

Душко Радовић:

– Има смисла образовати само паметне. Образовани, без памети, велика су заблуда и опасност.

– Лето је шанса за лепе девојчице и дечаке. Ружни једва чекају јесен и почетак нове школске године. Знање ће помрачити сјај младости и лепоте.

– Ако не умете да васпитавате децу, туците их. Од тога деца неће постати боља, али ће вама бити лакше.

ГЕНЕРАЛНИ СПОНЗОР 9. броја Авангарде

INŽENJERING

EXPORT - IMPORT DOO

DRUŠTVO ZA UNUTRAŠNJU I SPOLJNU TRGOVINU

telefon 035/ 465 438, 476 241, 476 235

BENZINSKA PUMPA

• **IN-PETROL** •

telefon 035/ 476 987

Припремање и штампање
овог броја извршила је

Despotovački put bb
tel 035/ 477 100

dizajn - priprema - štampa
osvetljavanje filma na 338 mm